

13. KLJUČAVNICA, obešanka ali "žabica" iz kovanega železa, konec 17. stoletja. V obliki trolista s poudarjeno kartušo za ključ.
Višina 15,5 cm, širina 11,5 cm. Inventarna št. E 2708.
14. Vratni TOLKAČ iz kovanega železa, sredina 18. stoletja. Kovan je v obliki lire, s štirimi polžastimi zavihki. Oprijemalni gumb je kvadraten in prisekan. Okrašen je z graviranimi črtami in cikcakasto linijo. Dolžina 29 cm, širina 13 cm. Inventarna št. E 1218.
15. Vratni TOLKAČ iz kovanega železa, obdobje gotike. Oprijemalo je v obliki črke S, ki se zaključuje z odprto zmajevo glavo. Dolžina 20,5 cm. Inventarna št. E 1220.
16. Vratno OPRIJEMALO iz litega železa, 18. stoletje. Oblikovano je kot moška glava z dolgimi lasmi, ki se na čelu zaključujejo v spiralna zavihka, kodra. Brki obkrožajo gornjo ustnico, brada pa se zaključuje v žlebasto spiralo. Višina 13,5 cm, širina 12,5 cm. Inventarna št. E 1277.

Avtorica razstave: Zvona Ciglič
Restavriranje muzealij: Alojz Umek

Vesna Kamin

II. MEDNARODNO SREČANJE ŠTUDENTOV UMETNOSTNE ZGODOVINE Reka, 4. – 6. maja 2007

Oddelek za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete na Reki (*Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za povijest umjetnosti*), natančneje študentje 4. letnika, so organizirali drugo mednarodno srečanje, ki je tokrat potekalo na Reki med 4. in 6. majem leta 2007 (prvo srečanje je bilo v Zagrebu leta 2006). Drugega mednarodnega srečanja so se udeležili študentje iz treh držav, Hrvaške, Bosne in Hercegovine in Slovenije. Tema letošnjega simpozija je bila Industrijska arhitektura (*Industrijska baština*). Med hrvaškimi kolegi se je namreč pojavila potreba po predstavitvi problematike industrijske arhitekture, njenega obstoja in namembnosti širši strokovni javnosti.

Reka kot nekdanje glavno pristanišče ogrskega dela avstro-ogrške monarhije je bogata z industrijsko stavbno dediščino: pristanišče s svojimi objekti (*Prilozi za vrednovanje riječke lučke arhitekture i opreme*, Petra Predoević i Ivona Mijolović), tovarna papirja Hartera (*Hartera*, Petra Borovac), kompleks Rikard Benčić, tržnice (*Riječke tržnice*, Tina Bošković), železniška postaja na Sušaku (*Sušački kolodvor*, Iva Kelentrić) in posebnost

Reke – lansirna rampa za torpeda (*Lansirna rampa*, Monika Štitić). Reka je v drugi polovici 19. stoletja z naglo urbanizacijo hitro dobivala videz srednjeevropskega vele mesta. Glavna nosilca gospodarskega razvoja mesta sta bila železniška povezava z zaledjem in na novo zgrajeno umetno pristanišče. Na levem bregu reke Rječine pa je s pretežno hrvaškim kapitalom nastalo konkurenčno mesto Sušak s svojo industrijo, ki je doživelo razcvet v obdobju med obema vojnama. Posledica nagle industrializacije so bile številne novogradnje, predvsem stavb, namenjenih pristaniški dejavnosti in industrijskim obratom.

Večina že omenjenih objektov ne služi več svojemu namenu, prepuščeni so degradaciji in propadu, zato so se študentje umetnostne zgodovine odločili, da s svojimi prispevki opozorijo širšo javnost na problematiko obnove in revitalizacije spomenikov industrijske arhitekture. Zgleden primer tovrstne obnove in spremembe namembnosti je nekdanja tobačna tovarna v Rovinju, kjer je v pritličju nekdanje uprave danes Tobačni muzej (*Tvornica duhana u Rovinju*, Dajana Oravec). Tudi na Reki so sledili temu zgledu in pripravili projekt obnove in oživitve kompleksa nekdanje sladkorne rafinerije (*Kompleks Rikard Benčić*, Iva Brusić). Prostore nekdanje "cukrarne" bodo preuredili za potrebe muzeja sodobne umetnosti z multimedijским centrom. Tako se bo ohranila lupina same arhitekture, notranje prostore pa bodo preuredili za potrebe muzeja s sodobnim pristopom.

Omenjenim temam so sledili referati kolegov iz Sarajeva na temo *Industrijska arhitektura Bosne in Hercegovine in revitalizacija*. Kolegica Una Bjelotomić iz Zagreba pa je predstavila problem stavbe parnega mlina v Zagrebu (*Paromlin u Zagrebu*), kjer v središču mesta propada velik kompleks industrijske arhitekture. Iz Slovenije sva se simpozija udeležili dve študentki, ki sva predstavili tovrstno problematiko na Slovenskem. Prvi referat spodaj podpisane na temo cukrarne v Ljubljani in vprašanje njenega avtorstva je opozoril na možnost iskanja avtorja pri enem izmed vodilnih tržaških arhitektov prve polovice 19. stoletja, Matteu Pertschu. Žal pa se niso ohranili arhivski zapisi in lahko o avtorstvu sklepamo le na podlagi dejstva, da Pertscha najdemo med delničarji sladkorne rafinerije v Ljubljani. Martina Malešič pa je predstavila primere ponovne rabe arhitektonske industrijske dediščine v Sloveniji. Iz izbranih primerov (tovarna Rog, mestna elektrarna, tobačna tovarna v Ljubljani) je bilo razvidno, da je lahko industrijski objekt še zmeraj uporabna in atraktivna arhitektura, ki uspešno služi drugačnemu namenu in sodobnemu načinu rabe prostora.

Poseben sklop referatov je bil namenjen študentom nižjih letnikov, kjer so imeli možnost predstavitve svojega dosedanjega dela in svojih dosežkov. Poleg vseh prispevkov so organizatorji simpozija poskrbeli za strokovno vodstvo po mestu z izpostavitvijo ključnih spomenikov industrijske arhitekture.

Kompleks nekdanje sladkorne rafinerije (kompleks Rikard Benčič) na Reki.

Simpozij se je izkazal kot dobra priložnost za izmenjavo mnenj in izkušenj različnih strokovnjakov in študentov iz treh držav na področju reševanja industrijske arhitekture. Organizatorji, študentje 4. letnika umetnostne zgodovine, so vložili veliko truda in energije za uspešno pripravljen simpozij tako po vsebinski kot tudi organizacijski plati. Sama organizacija in izvedba simpozija nista nič zaostajali za podobnimi simpoziji uveljavljenih znanstvenih institucij in združenj. Projekt so podprli tudi profesorji Filozofske fakultete na Reki in s tem pokazali podporo tovrstnim srečanjem. Med udeleženci se je pokazala visoka stopnja kritičnosti in želja po iskanju konstruktivnih rešitev za posamezne spomenike. Vsi udeleženci smo se soglasno strinjali, da je potrebno nadaljevati s takšnimi srečanji tudi v bodoče. Tako hrvaški kot tudi bosansko-hercegovski kolegi so izrazili željo, da bi naslednje srečanje potekalo v Sloveniji v organizaciji slovenskih študentov umetnostne zgodovine.

OCENE RECENSIONI REVIEWS

*Frančiška Trobevšek Drobna: O RAZNOLIKOSTI
IN SPREMINJANJU JEZIKOV.*

Ljubljana, Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2006, 115 str.

Da so si jeziki med sabo različni, je človek najverjetneje spoznal že takrat, ko je prvič srečal ljudi, s katerimi se ni mogel sporazumeti v jezikih, ki jih je poznal. Vse odtlej je iskal vzroke, ki bi mu pomagali pojasniti raznolikost svetovnih jezikov. To (za)čudenje še ni prenehalo, rezultat česar je tudi najnovejšo delo Frančiške Trobevšek Drobna, doktorice jezikoslovja na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer poučuje angleško historično slovnico, primerjalno germansko jezikoslovje, uvod v splošno jezikoslovje in sociolingvistiko.

Ta "razprava", ki je sicer v prvi vrsti namenjena predvsem študentom jezikoslovnih ved (bolj ko ne kakega začetnega letnika, če ne semestra ali celo meseca), pa si za svojo ciljno publiko jemlje tudi "druge bralce, ki želijo razširiti védenje o jezikih sveta". Ti bodo zaradi "preglednega načina" in "preprostega" (predvsem netujega) jezika nad njo gotovo navdušeni, saj predstavlja dopolnitev "osnovne strokovne literature o jeziku in jezikih v slovenščini", kakor ocenjuje tudi recenzent dr. Janez Orešnik.

Tridelno zgradbo glavnega besedila dopolnjuje kratki uvod – nekakšen sprehod skozi zgodovino ukvarjanja z jezikovno raznolikostjo, na koncu pa ga poleg literature zokrožuje pregled jezikov po državah in abecedni seznam jezikov in njihovih družin. V prvem delu avtorica najprej kratko predstavi tri metode ugotavljanja sorodnosti med jeziki, sledi pa predstavitev in genealoška razvrstitev svetovnih jezikov. V primerjavi z Južničem, ki je v slovenščini jezike tako predstavil in razvrstil leta 1983 v svoji Lingvistični antropologiji, 24 let kasneje lahko pozdravimo predvsem tisti drobni tisk, ki naj bi ga "bralec lahko preskočil", kakor lahko preberemo v Predgovoru. Kako le, ko gre vendar za najzanimivejše dele besedila, ki sicer enciklopedični opis jezikov vsaj nekoliko posebijo!

Vsekakor je pohvalno, da je avtorica svetovnim jezikom poiskala slovenske ustreznice. Ta trud bi si v strokovni javnosti zaslužil vsaj nekakšen odmev, če ne celo kritične razprave, ki bi pripomogla h kvalitetnemu, predvsem pa natančnemu slovenjenju imen svetovnih jezikov. Na ta način bi lahko strokovnjaki, ki se ukvarjajo s področji, kjer govorijo jezike, katerih slovensko ustreznico iščemo, lahko predstavili svoje dileme glede slovenjenja njihovih imen. Povedali bi tudi, da se v Južni Ameriki govori jezike gvaraní in ajmará, ki ju avtorica nehote sloveni nekoliko nenatančno, namreč kot gvaranščina in ajmarščina, saj ne upošteva, da imata oba jezika naglašen zadnji zlog besede.